

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

08 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nadejda Toma,
Judecători Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,
Victor Boico,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar, declarat de avocatul Valentin Fediuc, în numele inculpatului Sușchevici Dumitru împotriva sentinței Judecătoreiei Orhei din 25 mai 2020 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința inculpaților

Sușchevici Dumitru XXXX;

Perciun Petru XXXX.

	<i>Termenul de examinare,</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>04.10.2017 – 25.05.2020,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>26.06.2020 – 12.04.2022,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>22.06.2022 – 08.08.2022.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoreiei Orhei din 25 mai 2020, procesul penal în privința inculpaților Sușchevici Dumitru și Perciun Petru, învinuiți pe art. 179 alin. (1) Cod penal, a fost încetat, în legătură cu existența circumstanțelor care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

2. Instanța de fond a constatat că inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru sunt învinuiți că la 28 octombrie 2016, pe la orele 09:00, împreună și prin înțelegere prealabilă, acționând în mod intenționat, aflându-se în s. XXX, r-nul XXX, ilegal, fără consimțământul conducătorului GȚ „Popa Ștefan Nicolae”, reprezentată

de către Popa Ștefan, au intrat pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare din s. XXX, r-nul XXX, care conform contractului de arendă din ianuarie 2016, încheiat între reprezentantul primăriei s. XXX, r-nul XXX, Iacob Frunză și GȚ „Popa Ștefan Nicolae”, reprezentată de către Popa Ștefan, se află în arenda lui Popa Ștefan și la cererile conducătorului agentului economic de a părăsi teritoriul, au refuzat nereacționând la cerințele legale ale acestuia.

Acțiunile inculpaților au fost încadrate în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, ca violarea de domiciliu, adică pătrunderea și rămânerea ilegală în reședință fără consimțământul persoanei și refuzul de al părăsi la cererea ei.

Instanța a reținut că la 25.04.2017, **în temeiul plângerii lui Popa Ștefan, a fost începută urmărirea penală** în cauza penală 2017280135 în temeiul art. 187 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, ca jaf săvârșit de către două persoane, prin pătrundere în alt loc pentru depozitare.

Potrivit ordonanței din 25.04.2017, organul de urmărire penală deja constatasese că la 28.10.2016, Perciun Petru împreună cu Sușchevici Dumitru **au pătruns pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare arendată la acel moment de către Popa Ștefan**, de unde au sustras în mod deschis tractorul de model T16, cu costul de 3865 lei.

La 07.09.2017, **în temeiul unui raport și proces-verbal de constatare a infracțiunii, dar eventual nu în baza unei plângeri prealabile a lui Popa Ștefan, a fost începută urmărirea penală în cauza penală 2017280301 în temeiul art. 179 alin. (1) Cod penal**, ca pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane, fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei precum și perchezițiile și cercetările ilegale.

La 03.10.2017, Perciun Petru și Sușchevici Dumitru au fost puși sub învinuire pe art. 179 alin. (1) Cod penal și deferiți justiției prin rechizitoriu.

Referitor la urmărirea penală pornită la 25.04.2017 în baza art.187 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, procurorul nu a adoptat nicio hotărâre.

Subsecvent, **organul de urmărire penală a pornit la urmărirea penală în baza art. 179 alin. (1) Cod penal ilegal și i-a pus sub învinuire pe inculpați tot ilegal, deoarece potrivit art. 276 alin. (1) Cod de procedură penală, urmărirea penală se pornește numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute în articolele 179 alin. (1) Cod penal.**

În materialele dosarului, o plângere prealabilă lipsește în genere, actul de sesizare constituindu-l procesul verbal de constatare a infracțiunii, de către reprezentantul organului de poliție.

Legea procesual-penală determină strict, că termenul de menținere a calității de bănuț se calculează începând cu data emiterii actelor procedurale, prevăzute în art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) Cod de procedură penală, iar în cazul constatării faptului că față de o persoană există anumite bănuțeli rezonabile, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta, sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, **potrivit alin. (1¹) art. 63 Cod de procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să recunoască această persoană în calitate de bănuț și să aducă la cunoștință informația despre drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală.**

Aceasta nu s-a produs în raport cu inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru, prin urmare ei fiind neîntemeiat menținuți în calitate de persoane bănuite, un termen mai mare decât 3 luni până la ziua punerii sub învinuire.

Aceste fapte și circumstanțe, în cumul și fiecare în parte, constituie temei de a dispune încetarea procesului penal, în temeiul art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, potrivit căruia urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege, care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

3. Procurorul în Procuratura raionului XXX, Ghenadie Zgardan a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru să fie condamnați în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, cu liberarea de răspundere penală, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

Apelantul a invocat că organul de urmărire penală corect a calificat și pornit cauza penală în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, deoarece la 25.04.2017, în temeiul plângerii lui Popa Ștefan a fost începută urmărirea penală în cauza penală 2017280135 în temeiul art. 187 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, fapt confirmat și prin aprecierea instanței de judecată care se contrazice. Totodată, calificarea faptei ține de competența organului de urmărire penală și a fost efectuată în conformitate cu prevederile art. 276 alin. (1) Cod de procedură penală, care prevede că urmărirea penală se pornește numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute în articolele: ...179 alin. (1) Cod penal, deoarece plângerea victimei se află la materialele cauzei penale, cu atât mai mult că victima care depune plângerea nu are abilitățile de a califica fapta, această abilitate revine organului de urmărire penală, care studiind conținutul plângerii decide asupra calificării faptei.

Respectiv, în partea descriptivă a ordonanței este indicat textul specificat supra, însă în ordonanța de pornire a urmăririi penale în partea dispozitivă este indicat faptul ”începerea urmăririi penale, conform bănuielii rezonabile că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 187 alin. (2) lit. b), d) Cod penal”, nefiind specificată persoana în privința căreia este pornită urmărirea penală, deci aceasta a fost pornită de fapt. În acest sens, decizia de inadmisibilitate a Curții Constituționale din 29 martie 2018, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (1) punctele 1) -3) și alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț stabilite de articolul 63 alin. (1) sunt reglementate în mod limitativ.

Instanța de fond formal a aplicat prevederile pct. 6) alin. (1) art. 391 Cod de procedură penală, indicând că există alte circumstanțe care exclude sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală. Or, circumstanțele care exclud urmărirea penală sunt prevăzute la art. 275 Cod de procedură penală.

Instanța, contrar prevederilor art. 101 Cod de procedură penală nu a dat apreciere (prin admitere sau respingere) fiecărei probe examinate și analizate de către acuzare din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, referitor la comiterea de către inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru, a infracțiunii prevăzute la art. 179 alin. (1) Cod penal.

În consecință, în acțiunile inculpaților sunt prezente elementele infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal.

3.1. A declarat apel și partea vătămată Popa Ștefan, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru să fie condamnați în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, cu liberarea de răspundere penală, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

Apelantul a invocat că într-adevăr, pentru ca organul de urmărire penală să poată porni urmărirea penală în baza art. 179 Cod penal este necesară plângerea prealabilă a victimei, care se află la materialele cauzei penale și a fost depusă în repetate rânduri, până la pornirea urmăririi penale în baza art. 179 Cod penal.

Astfel, au fost depuse patru plângeri prealabile prin care s-a solicitat să fie luate măsuri în conformitate cu legea cu inculpații prin pătrundere ilegală pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare din s. XXX, r-nul XXX, care conform contractului de arendă din ianuarie 2016, încheiat între reprezentantul primăriei s. XXX, r-nul XXX, Iacob Frunză și GT”Popa Ștefan Nicolae”, reprezentată de către Popa Ștefan, se află în arenda lui Popa Ștefan. Însă instanța nu a observat aceste patru plângeri prealabile.

Inculpații au fost recunoscuți în calitate de bănuți prin ordonanțele de recunoaștere în calitate de bănuț din 21.09.2017, iar la 30 octombrie 2017 au fost puși sub învinuire, fiindu-le incriminată comiterea infracțiunii prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal.

Respectiv, învinuirea a fost înaintată în interiorul termenului de trei luni și deci nu a expirat termenului de bănuț prin ne înaintarea acuzării.

Calcularea termenului de bănuț conform Codului de procedură penală începe să curgă din momentul emiterii celor trei acte procesuale adică ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț, ordonanța privind aplicarea măsurii preventive non privative de libertate și procesul verbal de reținere.

Însă, judecătorul a început calcularea termenului de bănuț din momentul pornirii urmăririi penale pentru jaf, dar un asemenea calcul nu este prevăzut de lege.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, apelurile au fost admise, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Perciun Petru și Sușchevici Dumitru au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional, cu încetarea procesului contravențional din motivul expirării termenului de prescripție a răspunderii contravenționale.

De la inculpați s-a încasat în beneficiul lui Popa Ștefan prejudiciul moral în mărime de a câte 1000 lei fiecare și, solidar, cheltuielile de judecată în mărime de 4000 lei.

Instanța de apel a constatat că inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru, la 28 octombrie 2016, pe la orele 09.00, fiind împreună în s. XXX, r-nul XXX, ***samovolnic au luat tractorul de model T-16 M, care se afla la cota valorică, pe teritoriul fostei brigăzi din satul XXX și care este arendat de către Popa Ștefan.***

Astfel, Perciun Petru și Sușchevici Dumitru ***au comis contravenția prevăzută la art. 335 Cod contravențional***, ca samovolnicia, adică exercitarea în mod arbitrar a unui drept efectiv sau presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație, ***fără a se cauza vreo daună considerabilă persoanei.***

Instanța de apel a statuat că probele administrate dovedesc cu certitudine vinovăția inculpaților în comiterea contravenției prevăzută la art. 335 Cod contravențional și nu în comiterea infracțiunii încriminate prin rechizitoriu, prevăzute la art. 179 alin. (1) Cod penal.

Instanța de fond a examinat formal cauza, nu a clarificat care circumstanțe sunt relevante și a adoptat o soluție neargumentată la modul convenit, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută și urmează a fi casată.

Din înscrisurilor anexate la materialele cauzei, rezultă că ***anume Perciun Petru deține cota valorică asupra tractorului*** menționat în speță.

Prin urmare, faptele comise de Perciun Petru și Sușchevici Dumitru vor fi încadrate în baza art. 335 Cod contravențional,

În lumina celor expuse, procesul penal în privința lui Perciun Petru și Sușchevici Dumitru urmează a fi **încetat** pe art. 179 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta constituie o contravenție prevăzută la art. 335 Cod contravențional.

Totodată, de la inculpați urmează a fi încasate solidar în beneficiul lui Popa Ștefan, cheltuielile de judecată suportate în legătură cu achitarea onorariilor avocaților în mărime de 4000 lei.

5. Avocatul Valentin Fediuc declară recurs ordinar, în numele inculpatului Sușchevici Dumitru, în care solicită casarea deciziei menționate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care ultimul să fie achitat pe art. 335 Cod Contravențional.

Recurentul indică că instanța de apel a concluzionat că de fapt, în acțiunile lui Sușchevici D. și Perciun P. nu se conțin elementele infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal, dar elementele contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional – samavolnicia, deoarece ei ar fi realizat în drept presupus, cu încălcarea prevederilor legale, prin luarea de pe teritoriul arendat de Popa Ștefan a fostei brigăzi din s. XXX.

Totodată, în contradictoriu, instanța de apel a stabilit cert că Popa Ștefan nu are delimitat o porțiune din teritoriul brigăzii prin act juridic, prin act juridic sau hotărâre judecătorească, care să fie în folosința sa exclusivă. De altă parte, s-a constatat cu certitudine că teritoriul brigăzii este folosit nestingherit și de alte persoane, care dețin cote valorice. Încă mai contradictorie, este concluzia instanței de apel, că însăși Perciun Petru deține în acest tractor cotă valorică, fapt cert stabilit, iar în privința lui Popa Ștefan nu a reținut nici o probă că are careva drepturi în privința tractorului. Totodată, accesul pe teritoriu brigăzii nu a fost împiedicat prin careva limitatoare și nici nu este careva probă, care ar indica că Perciun Petru avea interdicții exprese în posedarea tractorului.

În această situație, chiar dacă Perciun P. și ar fi posedat tractorul cu depășirea a careva limitări, atunci aceste limitări puteau să-i fie opuse de ceilalți cotași la tractor, și nicidecum de Popa Ștefan. Prin urmare, chiar dacă Perciun P. a dispus de tractor prin realizarea unui drept presupus cu încălcarea drepturilor celorlalți cotași, prin samavolnicie, aceasta în nici un mod nu stabilește legătura cauzală dintre acțiunile sale cu prejudiciul pretins de Popa Ștefan. Or, el nu poate pretinde în situația dată la cauzarea a careva prejudiciu.

Aceeași ordine idei, în latura civilă se transpune și asupra acțiunilor lui Sușchevici Dumitru, or, instanța de apel a instituit răspunderea delictuală civilă în

mod solidar în privința ambilor inculpați, fără a face diferența între scopurile urmărite. Or, este stabilit cert că acțiunile lui Perciun P. au fost îndreptate înspre apropierea sa a tractorului, iar acțiunile lui Sușchevici Dumitru pot fi calificate exclusiv ca acordarea serviciului civil de tractare și nu urmărirea în vre-un mod realizarea vreunui drept presupus de posesie, folosință sau dispoziție a tractorului. Prin urmare, în acțiunile sale nu s-a constituit elementul componente de contravenție latura subiectivă, iar ca urmare nu poate fi instituită vinovăția lui Sușchevici D. în comiterea contravenției de samavolnicie, prin participație, care nu este prevăzută de legea contravențională.

Astfel, potrivit art. 5 alin. (1) și (2) Cod contravențional nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sunt interzise.

Iar potrivit art. 7 Cod contravențional persoana poate fi sancționată numai pentru contravenția în a cărei privință este dovedită vinovăția sa, cu respectarea normelor prezentului cod.

De principiu, Sușchevici D. nu putea fi tras la răspundere contravențională, deoarece în acțiunile lui nu se conține elementul componente de contravenție prevăzută de art. 35 Cod contravențional - samavolnicia.

Dar chiar și în cazul care ar fi fost tras la asemenea răspundere, ca urmare a încetării procesului penal, el nu putea fi supus la plata cheltuielilor judiciare, conform art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece procesul penal în privința sa a fost încetat pe motiv de reabilitare. În această ordine de idei, nici acțiunea civilă nu putea fi soluționată în procesul penal, deoarece pentru cazul dat legea prevede opțiunea examinării ei ordine civil.

În drept, recursul este bazat pe art. 427-435 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, iar cauza urmând a fi examinată prin extindere și cu privire la coinculpatul Perciun Petru, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatului. Potrivit art. 426 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza prin extindere cu privire la persoanele în privința cărora nu s-a declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putând hotărâ și în privința lor, fără a crea acestora o situație mai gravă, dacă s-a decis admisibilitatea recursului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 63 alin. (1) pct. 1), 2), 3), (1¹) și (2) Cod de procedură penală bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuît prin unul din următoarele acte procedurale - procesul-verbal de reținere, ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît. Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît și informația despre drepturile prevăzute la art.64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emitere a ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuitul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît persoana reținută – mai mult de 72 de ore, persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive, persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni. Potrivit art. 394 alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

În corespundere cu jurisprudența națională, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3., 39., 41.*).

În pofida acestor prescripții legale, instanța de fond nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței atacate (*pct. 2. din decizie*):

a) neîntemeiat a dispus încetarea procesului penal privind învinuirea inculpatului în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, în legătură cu existența unor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Ori, rezumatul neclar că: *„...în temeiul plângerii lui Popa Ștefan, a fost începută urmărirea penală în baza art.187 alin. (2) lit. b), d) Cod penal..., organul de urmărire penală deja constatase că la 28.10.2016, Perciun Petru împreună cu Sușchevici Dumitru au pătruns pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare arendată la acel moment de către Popa Ștefan..., în temeiul unui raport și proces-verbal de constatare a infracțiunii, dar eventual nu în baza unei plângeri prealabile a lui Popa Ștefan a fost începută urmărirea penală în cauza penală în temeiul art. 179 alin. (1) Cod penal, ca pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane, fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei..., subsecvent, organul de urmărire penală a pornit la urmărirea penală în baza art. 179 alin. (1) Cod penal ilegal și i-a pus sub învinuire pe inculpați tot ilegal, deoarece potrivit art. 276 alin. (1) Cod de*

procedură penală, urmărirea penală se pornește numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute în articolele 179 alin. (1) Cod penal..., în materialele dosarului, o plângere prealabilă lipsește în genere...”, este incoerent și absolut divergent, deci nu fundamentează sub niciun aspect o asemenea soluție;

b) concluzionând sumar că: „...*termenul de menținere a calității de bănuیت se calculează începând cu data emiterii actelor procedurale, prevăzute în art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) Cod de procedură penală, iar în cazul constatării faptului că față de o persoană există anumite bănuieli rezonabile, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta, sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, potrivit alin. (1¹) art. 63 Cod de procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să recunoască această persoană în calitate de bănuیت și să aducă la cunoștință informația despre drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală..., aceasta nu s-a produs în raport cu inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru, fiind neîntemeiat menținută în calitate de persoane bănuite, un termen mai mare decât 3 luni până la ziua punerii sub învinuire...”, a confundat momentul de la care persoana poate căpăta statut de bănuیت cu cel de la care curge, conform legii, termenul ținerii ei în această calitate.*

Astfel conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale.

Potrivit art. 63 alin. (1), (2) pct. 3) Cod procedură penală, bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuیت prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuیت. Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuیت: 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

Prin urmare, momentul de la care persoana *poate căpăta statut de bănuیت* diferă de cel de la care curge, conform legii, *termenul menținerii ei în această calitate*, recurenții confundând aceste prescripții și împrejurări procedurale.

Ori, art. 63 alin. (1) și (2) pct. 3) Cod de procedură penală prevede expres, imperativ și clar că, *bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune*. Organul de urmărire penală nu este în drept să *mențină în calitate de bănuیت* mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni, doar persoana în privința căreia a fost dată o *ordonanță de recunoaștere în această calitate*, deci nu și de la data când persoana a căpătat statut de bănuیت în temeiul altor, eventuale, acțiuni sau acte procedurale ale organului de urmărire penală.

În același timp, în speță nu a fost emisă ordonanța de recunoaștere a lui Garaba A. în calitate de bănuیت, iar Codul de procedură penală nici nu prevede obligativitatea unei asemenea ordonanțe, ca un act procesul intermediar – între ordonanța de pornire a urmăririi penale și cea de înaintare a învinuirii.

Astfel, curgerea termenului de 3 luni, după caz – 6 luni, de menținere a persoanei în calitate de bănuțit, poate fi raportată, de drept, doar la data ordonanței, concrete, de recunoașterea ei în această calitate, în speță lipsind asemenea împrejurări.

Mai mult, prevederile art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise (*art. 1 al. (1), art. 7 al. (1) – (8) CPP*).

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Potrivit art. 385 alin. (1) pct. 1) - 4) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. În corespundere cu art. 325 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se lezează dreptul inculpatului la apărare. Potrivit art. 66 alin. (1), (2) pct. 1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare și dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit. Conform art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate. Potrivit art. 391 alin. (2), 332 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul prevăzut în art. 332 alin. (2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional. În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional. Conform art. 6 par. 1, 2 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 19 alin. (1), 25 alin. (4) Cod de procedură penală, orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale de către o instanță legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod. Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a-i fi judecată cauza de acea instanță și de acel judecător în competența cărora ea este dată prin lege. Potrivit art. 30 alin. (5), 31 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, recursul împotriva hotărârilor judecătorești în cauzele penale pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul se judecă în complet format din 3 judecători, care trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. În cazul în care cauza se judecă de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. În corespundere cu art. 6/1 alin. (1/1) și (2) din Legea privind organizarea

judecătorească, schimbarea membrilor completului se face în cazuri excepționale, în baza unei încheieri motivate a președintelui Curții de Apel și potrivit criteriilor obiective stabilite de regulamentul elaborat de Consiliul Superior al Magistraturii. Cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege. Potrivit pct. 14 din Regulamentul privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, schimbarea membrilor completului de judecată se impune în cazurile în care există unul din următoarele temeuri: boală îndelungată, deces, eliberare din funcție, abținere, recuzare, detașare, transferare, promovare, suspendare din funcție, incompatibilități. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări. Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

În cazul în care apare necesitatea de a reîncadra juridic fapta, pentru săvârșirea căreia inculpatul nu a fost pus sub învinuire, instanța trebuie să țină cont că o astfel de modificare a încadrării juridice este posibilă numai când acțiunile inculpatului, ce urmează a fi încadrate în baza altei legi, i-au fost imputate și învinuirea pentru acestea nu se deosebește în mare măsură după circumstanțele reale ale cauzei de învinuirea înaintată definitiv. Drept învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început urmează de considerat orice altă modificare a învinuirii, imputarea altor acțiuni și calitative în locul celor imputate anterior, imputarea infracțiunii care diferă de cea imputată după obiectul atentat, caracterul faptei și acțiunii, care afectează dreptul inculpatului la apărare (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 23.*). În cazul în care instanța de apel ia în considerare temeiurile de casare din oficiu, ea este obligată să le pună în discuția părților (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 - Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 12.2.*).

Însă, instanța de apel, întemeiat rejudecând cauza potrivit regulilor generale, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, iar constatând în descriptiv că: „*inculpații Perciun Petru și Sușchevici Dumitru, la 28 octombrie 2016, pe la orele 09.00, fiind împreună în s. XXX, r-nul XXX, samovolnic au luat tractorul de model T-16 M, care se afla la cota valorică, pe teritoriul fostei brigăzi din satul XXX și care este arendat de către Popa Ștefan*” și încadrând acțiunile lor în baza art. 335 Cod contravențional, ca samavolnicia, adică exercitarea în mod arbitrar a unui drept efectiv sau presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație, **fără a**

se cauza vreo daună considerabilă persoanei, nu a pus în discuția părților noua învinuire, nu a informat inculpatul în mod detaliat cu privire la natura și cauza acuzației aduse împotriva sa, precum și dreptul de a dispune de timpul și facilitățile necesare pregătirii apărării sale, încălcând, astfel, și prescripțiile art. 6 §1, §3 lit. a) și b) CEDO - dreptului la un proces echitabil (*Hotărârea CtEDO din 12.04.2011, Adrian Constantin vs. România*).

Mai mult, nu a coroborat această soluție cu prevederile art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală - judecarea cauzei se efectuează în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, cât și cu faptul că prin rechizitoriu asemenea circumstanțe în fapt nu au fost imputate în genere inculpaților, iar constatând neclar că: „...*anume Perciun Petru deține cota valorică asupra tractorului menționat în speță...*”, și-a asumat, neîntemeiat, și competența unei instanțe civile.

Totodată, calificativul incriminat ultimilor – *fără a se cauza vreo daună considerabilă persoanei*, nici nu este prevăzut de dispoziția art. 335 Cod contravențional, calificarea respectivă fiind și una incompletă, deoarece nu vizează, sub nicio formă, elementul obligatoriu – *dacă fapta nu constituie infracțiune*;

b) a concluzionat în descriptiv că: „*În lumina celor expuse, procesul penal în privința lui Perciun Petru și Sușchevici Dumitru urmează a fi încetat pe art. 179 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta constituie o contravenție prevăzută la art. 335 Cod contravențional*”, dar în dispozitiv s-a contrazis, deoarece, casând total sentința, a dispus neclar că inculpații: „*se recunosc vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional*”, deci, fără încetarea procesului penal pe art. 179 alin. (1) Cod penal, lăsând, astfel, fără soluționare învinuirea formulată ultimilor prin rechizitoriu (*art. 391 al. (2) CPP*);

c) potrivit fișei PIGD și procesului – verbal a ședinței judiciare, a început judecarea cauzei completul format din judecătorii E. Cojocari, S. Teleucă și S. Gîrbu, a continuat – I. Iordan, A. Gafton și E. Cojocari, dar a finisat și pronunțat decizia contestată judecătorii E. Cojocari, M. Diaconu și M. Juganari (*v. 2, f.d. 97, 109, 115, 139*).

Totodată, în materialele cauzei lipsește încheierea președintelui instanței, motivată pe criteriile prescrise în art. 31 alin. (3) Cod de procedură penală și pct. 14 din Regulamentul privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, despre schimbarea judecătorilor S. Teleucă și S. Gîrbu și A. Gafton.

Ori, potrivit stipulărilor din art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea respectivă nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu. Deci, încălcările nominalizate a normelor procesuale-penale au lezat dreptul inculpatului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CtEDO.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța

de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor declarate, casării totale a deciziei contestate, prin extindere și în privința lui Perciun Petru (*art. 426 CPP*), este inculpat și, prin urmare este afectat de aceleași erori de drept, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Valentin Fediuc, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în privința inculpatului Sușchevici Dumitru XXXX și, prin extindere, în privința inculpatului Perciun Petru XXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 26 august 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico